

Організація охорони праці у вугільній промисловості.

Ронська Ольга Григорівна

***Аспірант кафедри аудиту, ревізії та контролінгу
Тернопільський Національний економічний університет***

Ефективність управління охороною праці залежить від якісної системи обліку, аналізу та оцінки стану охорони праці. В цій системі визначають три групи показників: 1) оцінка наслідків несприятливих умов праці (рівень виробничого травматизму, загальної та професійної захворюваності); 2) оцінка наслідків рівня виробничого травматизму (рівень і тривалість втрати працездатності, матеріальні наслідки для працівників); 3) економічні наслідки професійних ризиків (витрати на охорону праці та поліпшення умов праці, ефективність їх використання, матеріальні наслідки для роботодавця)[3 с.26-31].

Вугільна промисловість дуже специфічна галузь, яка має ряд своїх особливостей. Однією з яких є неможливість змінити умови виробництва, праці, а також природні гірничо-геологічні умови. Гірничо-геологічні умови вугільної промисловості України є одними з найбільш складних у світовому вугледобуванні. В Європі шахти з умовами, що наближаються до українських, уже давно закриті. Саме тому вугільна промисловість України відрізняється дуже складними та небезпечними умовами праці, що нажаль підтверджується великою кількістю аварій з важкими та смертельними наслідками.

Умови в яких працюють шахтарі, істотно відрізняються від виробничих умов інших галузей промисловості. Це й агресивність середовища, висока температура і вологість, потенційна небезпека вибуху метану й вугільного пилу. Отже, питання безпеки праці на шахтах мають велике значення. Особливо там, де розробляються глибокі горизонти, підвищується температура повітря і з'являються умови для раптових викидів метану і вугільного пилу [2]. Поряд із складними гірничо-геологічними умовами на рівень аварійності, травматизму та профзахворювань значний вплив здійснює кризове становище вугільної промисловості України за технічними, економічними, фінансовими та соціальними показниками.

Одним із резервів підвищення ефективності виробництва є вдосконалення методів забезпечення безпеки праці, тому що травматизм визначає істотну частину непродуктивних втрат робочого часу, а боротьба з травматизмом, крім гуманістичного спрямування, має чітко виражений економічний аспект. Безпека праці виступає і як один з факторів, які забезпечують високу продуктивність праці. Доведено, що висока продуктивність праці може бути досягнута тільки в умовах, коли забезпечена її безпека [4 с.4].

Організація охорони праці на вугільних підприємствах охоплює широке коло питань: розробку перспективних і поточних планів щодо подальшого поліпшення і оздоровлення умов праці, забезпечення робочих спецодягом, спецвзуттям, засобами індивідуального захисту, миючими засобами, питною водою тощо; систематичну перевірку виконання заходів щодо охорони праці; організацію пропаганди техніки безпеки; навчання робітників безпечним методам робіт; здійснення повсякденного технічного нагляду за дотриманням

робітниками вимог техніки безпеки; попередній і періодичний медичний огляд робітників; розслідування, облік і аналіз усіх випадків виробничого травматизму та профзахворювань.

Більше чим половина шахт працює без реконструкції, мають складні вентиляційні сітки та багаторівневий транспорт. У загальному парку забійного устаткування, що діє, питома вага очисних механізованих комплексів і прохідницьких комбайнів нового технічного рівня складає лише 2%. В цілому промислово-виробничі фонди вуглевидобувних підприємств зношені в середньому на 65%.

У зв'язку з чим, зростають роль і завдання системи управління охороною праці (СУОП), основною метою якої є створення безпечних і здорових умов праці відповідно до вимог Правил безпеки. Відповідно до вимог Правил безпеки на кожній шахті функціонує система управління охороною праці і нарядна система. Для їх функціонування директор (власник) створює службу охорони праці і відповідний штат посадових осіб. Система управління охороною праці шахти базується на вимогах Правил безпеки до: виробничого персоналу, документації, до устаткування, матеріалів, технологій, програмних засобів, організації обліку спуску і підйому людей і ін.

Структура системи управління охороною праці в Міністерстві енергетики та вугільної промисловості України є багаторівневою і включає вертикальні і горизонтальні схеми управління. На виробничій ділянці вона в основному трирівнева: начальник ділянки (заступник, помічник, механік) - гірський майстер (майстер) - гірник (бригадир, оператор). На шахті (підприємстві) структура дворівнева: директор шахти (заступники) – начальник ділянки (служби, цеху, відділу)[1 с.27].

Структурна одиниця шахти (ділянка, цех, служба, відділ) є основним об'єктом, на який направлені функції системи управління охороною праці. На ділянках здійснюють наступні функції системи управління охороною праці:

- організацію і координацію робіт по охороні праці;
- усунення (запобігання) порушень техніки безпеки;
- контроль стану охорони праці і техніки безпеки.

Поточне планування заходів щодо охорони праці на ділянці (цеху, службі) і робочому місці здійснюється начальником ділянки на найближчу перспективу (місяць, тиждень, дату, добу, зміну) в книзі розпоряджень керівника ділянки.

На підприємстві для організації і контролю безпечного ведення робіт передбачається визначений нормами і розрахунками штат керівників робіт і фахівців служби охорони праці. Директор шахти з метою організації безпечних робіт призначає керівників технічних, виробничих, енергомеханічних і інших служб, персональний склад керівників робіт і працівників служби охорони праці на визначені ділянки роботи і в зміни. Щороку службою охорони праці проводиться аналіз стану травматизму, профзахворювань і аварійність за минулий рік, який включає деталізацію цих випадків за видами, важкістю, трудовими і іншими показниками. Оперативний облік і експрес-аналіз травматизму на шахті здійснюється щомісячно для дослідження причин травматизму, розробки оперативних заходів для його запобігання.

Організація і координація робіт по охороні праці на підприємстві включає:

- збір інформації з безпеки праці на ділянках (цехах, службах) і робочих місцях, виробничою службою, службою охорони праці, вентиляції і техніки безпеки;

- ухвалення технічних і організаційних рішень, розробку і ведення технічної документації;

- навчання, інструктажі, інформацію і перевірку знань по охороні праці;

- встановлення визначених організаційно-управлінських завдань;

- оперативне керівництво та координацію робіт.

Аналіз роботи шахт показав, що при чіткому і бездоганному функціонуванні системи управління охороною праці досягається значне зниження показників травматизму і аварійності. Так, якщо протягом року на середній шахті відбувається 100-120 нещасних випадків, а на деяких з них число випадків травматизму досягає 370 в рік, то на окремих шахтах, що працюють в складних гірничо-геологічних умовах, при щорічному видобутку більше 4 млн. тонн вугілля і чисельності працівників більше 5 тис. відбувається в середньому до 20-ти нещасних випадків. На цих шахтах коефіцієнт частоти загального травматизму більш ніж в 20 разів нижче середнього по галузі.

Отже, з вищенаведеного видно, що при правильній організації охорони праці на підприємствах вугледобування можна значно знизити показники травматизму та підвищити продуктивність праці.

Література:

1. Александров С.Н., Булгаков Ю.Ф., Яйло В.В. Охрана труда в угольной промышленности: Учебное пособие / Под общей ред. Ю.Ф. Булгакова. Донецк: РИА ДонНТУ, 2007. – 516с., ст.27;

2. Безпека робіт на глибоких вугільних горизонтах / Промислова безпека. - Всеукраїнський виробничо-практичний журнал. - Режим доступу: <http://www.prombezpeka.com/rus/articles/202/>;

3. Залознова Ю.С. Негативні наслідки небезпечних умов праці у вугільній промисловості та шляхи її подолання / Ю.С. Залознова // Науковий журнал «Уголь Украины», лютий 2011р. – с.26-31

4. Зеркалов Д.В. Безпека праці: Монографія / Д.В. Зеркалов,- К.; «Основа», 2012.-637с., ст.4;

Ронська Ольга Григорівна

46027 Україна м.Тернопіль, вул. Винниченка 4,кв.7

тел. 0506774319

e-mail: rov2701@rambler.ru

секція №1. Экономика и организация управления предприятием.